

Gallik Oszwald

Gallik Oszwald Ödön

* 1856 szept. 19 (Zalaapáti)

† 1937 aug. 6 (Keszthely)

— Nekrológus —

Írta: Györffy István (Szeged).

A pannonthalmi Szent Benedek-rend zalavári apátja és konventje 1937 aug. 6-án adta gyászjelentésében tudtul, hogy **Gallik Oszwald Ödön** szent benedekrendi áldozópap, a zalavári apátsági konvent perjele, nyug. gymnasiumi igazgató és pannonthalmi főiskolai tanár, kiérdemesült jószágkormányzó 81 éves korában Keszthelyen elhunyt.

Életrajzi adatai: született 1856. szept. 19.-én Zalaapátiban. Gymnasiumi tanulmányait Keszthelyen, Győrött és Pannonthalmán végezte. 1874-ben a pannonthalmi bencés szerzetesrendbe lépett. Ugyanitt végezte a pannonthalmi tanárképzőt; tanulmányait kiegészítette azzal, hogy Budapesten a tud.-egyetemen még 3 semestert hallgatott (1887—88). 1880-tól kezdve a Bencés Rend különböző iskoláinál tanárkodott; 1880—86 Pápán, 1886—87 Győrött, 1888—95 főiskolai tanár Pannonthalmán, 1895—1901 gymnasiumi igazgató Komáromban, 1901—03 gymn. igazgató Sopronban, 1903—10 tanár Győrött. 1910—18-ig rendi gazdasági pályán működött és pedig 1910—14 jószágkormányzó (és 1911 óta egyúttal főiskolai tanár) Pannonthalmán, 1914—18 jószágkormányzó és

fürdőigazgató Balatonfüreden. 1918-tól mint nyugalmazott tanár Tihanyban 1918—31 perjel és 1931-től haláláig perjel Zalaapátiban.

Gallik Oszwald életében mindenki iránt a legnagyobb előzékenységgel volt, szerény, csendes, *a maga lelki gyönyörűségére dolgozó, igazi természetvizsgáló* volt. Gyengédlelkű, embertársait segítő, megértő: valódi papi lélek. Lelkiismeretes, hangyaszorgalmú bűvár. Enmaga munkája iránt erős mértékkel kritizáló. Éppen ez az oka, hogy állandó, egész életén át tartó, lankadatlan munkásságának aránylag kevés irodalmi nyoma maradhatott. Nem ahhoz a typushoz tartozott, aki kilogrammszámra termelte és szállította a cikkeket. Nem az a typus volt, mint akiket bold. **Borbás** egyik nekem írt levelében így jellemezett: „... a víz színén habuekol hogy ‚dolgozik‘“ ... (in litt. 1905 márc. 13 ad me). Megfigyelései nem is kilenc hónapig, évig maradtak fiókjában — de évtizedekig.

Éppen ez a rendkívül pedáns, alapos, lelkiismeretes munka okozta, hogy megelőzték mások. Amennyire megengedte a jóízlés és tapintat, — magam igyekeztem megfigyelései közreadására rábírnivali levelekben, tanítványaimnak oda küldésével, élő szóval átadott izeneteimmel, hogy a sok kinesből minél több napfényre kerülhessen.

Egyik ilyen unszólásomra következőket írta **Gallik**:

„Már sok évvel ez előtt foglalkoztam a balatoni Diatomaceák gyűjtésével és feldolgozásával. Időközben megjelentek Istvánffy és Pantocseknek ugyanazokra vonatkozó munkálatai, amelyeknek mindegyike rendszeresen és összefoglalólag tárgyalja a Balaton Diatomaceáit. Különösen részletes Pantocsek rendszertani munkája. Ez utóbbi ellen azonban több észrevétel is merült fel. Kifogást tettek Pantocsek rajzai ellen, sőt még a meghatározás ellen. Mivel én ugyanezen tárggyal foglalkoztam, némileg kötelezettnek érzem magamat, ha erre mód és alkalom kínálkozik, a szerény nézetem szerinti hiányok pótlására. Fotográfiai képekkel törekszem Pantocsek rajzai helyességének az igazolására, valamint a rajzok hiányainak, továbbá éppen úgy a meghatározásokra vonatkozó helytelenségek kiigazítására. Valamikor magam is összefoglaló munka alakjában óhajtottam ismertetni a balatoni Diatomaceákat, de mivel ilyenek már megjelentek, azért ma ezt már nem tartom szükségesnek. Főképpen pedig azért sem, mert úgy tudom, hogy a Biologia (értsd: Magy. Biol. Kutató Intézet, — adnot. Gyffy) megbízást adott már valakinek . . . , hogy a balatoni Diatomaceákat írja meg . . .“ (**Gallik O.** in litt. Tihany, 1929 jan. 14 — ad me.)

Megható az a válasza **Gallik Oszwald**-nak, amely 1929 febr. 6-án írt: „... teljes mértékben indokoltnak látom Méltóságodnak azt a nézetét, hogy kívánatos minden egyes balatoni fajnak és

válfaának a fotografiai képét közzétenni... Én foglalkozom továbbra is a balatoni Diatomaceák vizsgálatával és fotografálásával, bár úgy ahogy Méltóságod engem felszólít, hogy teljes gőzzel és lendülettel fogjak hozzá egy összefoglaló nagyobb, mikrofotografiákkal illusztrált munka megszerkesztéséhez, nem bízom, hogy ez a munka nekem sikerül. Több akadályt látok az útban, ezek közül legnagyobb a kor, amely csak lassúbb munkát enged."

Élete utolsó évében is több levelet váltottunk. A hozzám intézett legutolsóban (1937. ápr. 21), Budapestről írta, ahová azért ment: „gyenge egészségemet... helyrehozzam“ in litt. 1937. ápr. 12) — ezt mondja:

„Április végén visszatérek Zalaapátiba, akkor újra előveszem az istvándi Sphagnum preparatumokat. Remélem, hogy tudok majd egy cikre való anyagot küldeni a Folia Cryptogamica-nak“. És rá 3 hónapra elköltözött az Élők világából.

Valóban igazat ír nekrológus-írója Anonymus: „Nem túlzás, ha azt állítjuk, hogy a halál vette ki kezéből a tollat“ (cf. p. 319).

Gallik Oszwald-ról — meg kell állapítanunk —, hogy nemcsak az Úrnak volt hű szolgálója, hanem éppen olyan hűséges katonája volt a Tudománynak is. Ha az az elkoptatott mondás: „nulla dies sine linea“ valakire is illet, úgy ez a Megboldogultról valóban állítandó.

Temérdek mikrophotographiai felvétele egy-maga — rengeteg munkaidőt igényelt. A mikrophelvételek mellett azonban még a legutóbbi időkben is rajzolta az egyes határozandó fajokat (a kontúrt és diagnosticai bélyegeket, méreteket); persze ezek a 80 éves kézre vallanak már és nem az 1890-es években igen finom, biztos tuss-vonalakat húzó megfigyelőre. A régebbi időkből való ceruza-rajzok is finom kidolgozásúak; ezek között van jó ízléssel colorált is.

Gallik fényképfelvételei szépek, élesek; bár több levelében panaszodik, hogy a *Styrax* nem megfelelő és *Hyrax* elzáró anyagban bizonyára jobban kiadná a részleteket.

Gallik O. kézirati hagyatéka a Rend szabályai szerint Pannonhalmá-ra kerültek. Mivel levelezésem alapján tudtam, hogy e hagyatékban irodalmilag még értékesíthető megfigyelések vannak, kéréssel fordultam a Szent-Benedek Rend főtiszt. Vezetőségéhez, azok kiadása iránt. A legnagyobb készséggel küldte el a főtiszt. Rend egy ládikában a kézirati hagyatékot. Ezen feljegyzések hosszú-hosszú állandó munkában eltöltött élet tükre... Rengeteg sok dátummal ellátott feljegyzés, phaeologiai feljegyzés, állandó határozások, rajzolások sok mikrophotographálásról tanuskodó eredmények tanuskodnak a kitaró elmerülésekről.

Egy nagyobb lélegzetű, munka megjelentetéséhez az adatokat állandóan gyűjtötte, amelynek alapját főleg mikrophotogramái képezték volna.

Ebből csupán a *Cymbella* genuszt adta közre (Arch. Balat. I. 1926: 116—128, cum tabulis IV—V.)

Gallik Oszwald szívesen vállalkozott a mások által gyűjtött anyag tudományos feldolgozására. Kézirati hagyatékából és részben hozzám intézett leveleiből megállapítható, hogy publicálni szándékozott pld. Dr. **Hankó Béla** révfülöpi, és Dr. **Kol** Erzsébet, szántódi, leenceistvándi gyűjtéseit is.

Minden erőmmel rajta leszek, hogy **Gallik** Oszwald szellemi hagyatékából átmentsünk mindent; ha már így rendeltetett — opus posthumumként.

Felhasználás után e kézirati hagyatékot teljes egészében vissza kell juttatnom Pannonhalmá-ra a főtiszt. Rendnek.

Gallik Oszwald elhúnytá nemcsak Rendjének nagy veszteség, de elveszítette Benne a „scientia amabilis“ is egyik szeretetreméltó, több, mint fél-évszázadon át önzetlenül dolgozó és szívósan kitaró szerény katonáját, aki típusa volt a kedves, dunántúli magyar úrnak is.

Tiszteletreméltó emlékét kötelesség átmenteni az Utókor számára.

Irodalmi munkái:

1. Az édesvízi Diatomeákról (Bacillariák) általában, azon fajok felsorolásával, melyeket vidékünkön találtam. — A pannonhalmi Szent-Benedekrendiek vezetése alatt álló **Pápai** kath. gymnasium Értesítője az 1885—86-iki isk. évről, Pápán, 1886: 1—66.

2. A *Navicula ambigua* E. és *N. cuspidata* Kütz. oszlása. — (Tab. II.) Természetr. X. Füzetek XV. 1892, No. 1—2, Budapest: 46—54.

Die Theilung von *Navicula ambigua* E. und *N. cuspidata* Kütz. (Taf. II.) ebend. p. 55—61.

3. Balatoni Diatomaceák (Tab. IV—V.). — Archivum Balatonicum I. 1926: 116—128.

4. Una nova species nonnullae varietates et additamenta ad cognitionem *Diatomacearum Balatonicarum* lectae descriptaeque (Tab. XIX.). — Folia Cryptog. 7 us num. I. vol. 1930, Szege, 1930: 743—748.

5. Enumeratio Diatomacearum in thermis Hajduszoboszló inventarum in Györffy's Monographie der Thermalvegetation von Hajduszoboszló in Ungarn. — Archiv f. Protistende Bd. 72. 1932: 306 et squ.

6. A *Navicula cruciula* (W. Smith) Donkin, valamint néhány rokona előfordulása a Balatonban és a Hévízben. (Tab. 1.) — Pannonhalmi Szemle X. 1935. No. 1, Pannonhalma: 64—66.

Életrajzhoz felhasznált források:

Gallik autobiographiája (in Bibliotheca Prof. Györffy). — **Gallik** levelei 1.—16. ad prof. em Györffy). — Gyászjelentés. — **Anonymus**: Halottaink: † **Gallik** Oszwald Ödön 1856—1937 in Pannonhalmi Szemle XII. 1937 No. 4: 318—9. — Főtiszt. Dr. **Strommer** Viktorin tihanyi apát, Főtiszt. **Kroller** Miksa zalavári apát urak és Pannonhalma szíves levélbeli felvilágosítása: és adatai.